

Het Cultuurbad

woensdag 28 maart 2018

Mark Mieras – kunst, creativiteit en leren

Mark Mieras hield in zijn verhaal een enthousiast pleidooi over leren, creativiteit en spelen.

Kinderen ontdekken de wereld precies als natuurwetenschappers: ze vormen hypothesen over de wereld om hen heen en testen die. Juist het ongerijmde zet hun hersenen aan het werk. Kinderen zetten hun emotionele en cognitieve functies zelf in elkaar. En passant organiseren ze hun brein om er al die dingen mee te kunnen die ze nodig hebben om mee te komen: je veilig voelen, kijken, luisteren, tellen, lezen... Ook bij volwassenen verloopt dit impliciete leren het best wanneer je gefascineerd bezig bent: de aandacht gefocust op wat je kunt, en niet te veel op wat je nog moet leren.

Kinderen leren binnen de lijntjes kleuren. Later in het leven is de grote uitdaging om juist buiten de lijntjes te kleuren. Daar gaat het in het onderwijs om: hoe leren we leerlingen om buiten hun eigen lijntjes te kleuren? Onze gedachten zitten opgesloten tussen de lijnen van onze vanzelfsprekendheden. Dit manco bestaat doordat gedachten niet over zichzelf kunnen nadenken, een fundamentele beperking: ze zijn blind voor de kaders die ze zichzelf opleggen. Gelukkig zijn hersenen veel meer dan een kluwen gedachten. Nieuwe ideeën ontstaan vaak buiten de gedachten om. Dat noemen we dan 'ingeving' of 'creativiteit', en er is veel onderzoek naar gedaan. Creativiteit is een fundamentele vaardigheid, geen gave. Iedereen beschikt erover, maar velen houden de deur dicht. Creativiteit is niet jezelf uit je eigen box organiseren, maar: nieuwsgierig en aandachtig afwachten tot je antwoord je box binnenkomt.

Kunst is het ongemakkelijke proces van het onverwachte. Het is van belang om leerlingen te leren comfortabel in het ongemak te zijn. Het ongemak, het niet weten is spannend en kan ook fijn zijn. Het begint met het voorbeeld dat we geven. Dat je laat zien dat ook jouw leven ongemakkelijk is en dat dat fijn is, dat je dan mag leren.

Onder stress is alles gericht op het overleven van het hier en nu. Een zebraveulen dat gevaar ervaart, vlucht, een hond vecht (het gele lampje van het orthosympathisch zenuwstelsel). Een haas duikt weg en doet alsof hij er niet is, hij dissocieert (het rode lampje van de dorsale nervus vagus). Mensen blokkeren zichzelf bij stress door te vluchten, te vechten of "met hun pootjes omhoog te gaan liggen". Er is ook een andere optie: spelen, durven te genieten (het groene lampje van de centrale nervus vagus of het sociale netwerk). Tijdens een toestand van spelen:

- verdwijnt stress
- door het aanmaken van groeifactoren, maken hersenen sneller verbindingen
- worden ervaringen goed opgeslagen
- door het aanmaken van serotonine zit je lekker in je vel, waardoor je fouten durft te maken, durf je het niet te weten.

Mark Mieras roept op om te zorgen dat bij alle leerlingen vooral de groene lampjes branden om ze zo in een optimale staat voor leren en ontwikkelen te laten zijn.